

עין משפט
גר מצוה

יח:

סוכה פרק ראשון סוכה

מסורת הש"ס

ק"א א מ"י פ"ו מ"ג
שנת הלכה לה סנה
עשר 6 ט"ט ע"א א"ח
ש"ס פ"ק 3 ט"ה"ה"י

רבינו חננאל

פי תקרה יורד וסותם,
כלומר רואין דברת כאילו
קצה הסכך יורד וסותם,
כדקיימא לן גוד אחיה
מחיצתא, ולא סככינן
אכולי בתים הששים
לבתים ואחורי הבתים
נעשין כותלי הסוכה, רבא
אמר פסולה, לא אמרין
פי תקרה יורד וסותם
אלא בעינן שלשה דפנות
הגרות לעין כי הן
לסוכה, לימא בפלוגתא
רב ושמואל פליגי,
דאמרו אכסדרה בבקעה,
טון שפומי ד' עמודים
בבקעה וסכך עליהן,
רב אמר מותר לטלטל
כבודה ושמואל אמר אין
מטלטלין בה אלא כד'
אמות, ורובין לה, אליבא
דשמואל כולי עלמא לא
פליגי.

ולמאי דפי' בקונטרס דלאב"י פי תקרה יורד וסותם מכלל דקשה
דהא לבתר הכי מסיק דכי אפחית דופן אלמנעית ונשתיר צבוכה שמי
דפנות וזו כנגד זו כמין מצוי מפולג דבהא מורי אב"י דלא אמרין פי
תקרה יורד וסותם כ"ש כאן דלין לה דפנות כלל ומיהו בקונטרס מילך
משום דהתם מייירי בתלך בלא
אכסדרה דפירש לדיך דאמרת פי
תקרת אכסדרה יורד וסותם תימא
נמי צבוכה העשויה בתלך מסוככת
צבוכים עבדים שאין רחבים ד' ונפחת
דופן האמצעי ושנים מכאן ומכאן
קיימין מכשרת לה נמי על ידי פי
תקרה שלה ותימא זה פי תקרת
ספרים יורד וסותם אמר ליה זההיא
מודינא לך כיון דלאיר פתוח לנגדה
דמיא למצוי מפולג ועשוי לקפידריא
ולבקעת רבים משמע מתוך פירושו
שראה לפסול יותר לפי שאיר החצר
מקף סביב לטכך מהיכה דתקרת
האכסדרה מקפת לו משום דהאי דמי

אמרין פי תקרה יורד וסותם רבא אמר
פסולה לא אמרין פי תקרה יורד וסותם
אמר ליה רבא לאב"י לדיך דאמרת פי
תקרה יורד וסותם אפילו הפחית דופן אמצעי
אמר ליה מודינא לך בההיא דהוה ליה כמבוי
המפולש לימא אב"י ורבא בפלוגתא דרב
ושמואל קמפילגי דאחמר אכסדרה בבקעה
רב אמר מותר לטלטל בבבולו דאמרין פי
תקרה יורד וסותם ושמואל אמר אין מטלטלין
בה אלא כד' אמות דלא אמרין פי תקרה
יורד וסותם אליבא דשמואל כ"ע פליגי
כ"י

אותה לפני הבית ודופן הבית סותמה מאחריה: לא אמרין פי
תקרה יורד וסותם, וטעמא מפרש בעירובין (דף ק"א): בלרבע
דפנות לית ליה אהל אס הימא שס דופן שלימה אית ליה יורד
וקוים בחדריתתא, לימא כו' אב"י כרב ורבא כשמואל: אליבא דשמואל
כולי עלמא לא פליגי, כן פירוש סוגיא זו בכל מקום שיכול להעמיד
דבר אחד מתן שלא במחלוקתן של אחרים ודברי השני אינו יכול
להעמיד אלא במחלוקת אומר כן, אליבא דשמואל ודאי כדקאמרת הוא
דרכא לחודיה הוא דאמר כשמואל ואב"י אינו יכול להעמיד דבריו
כשמואל וחליבא דשמואל לא פליגי אב"י לתימר כשרה דנה לעיני
שכב דמחילות פי תקרה להלל אכסדרה עבדי שהתקרה לזרין
אכסדרה נעשית לא שרי להו שמואל בסמימת פי תקרה כל שכן
לענין סוכה שלא לשם עשה שרי חוץ לחללה לה אכסדרה
היא נעשית ומחילות לזרין חוץ עשויות ולא לזרין חוזה להן:
כ"י

התם אמר אב"י כאן פי תקרה יורד וסותם מינו דשיך לגבי אכסדרה שאינה מפולשת דהוה אמרין פי תקרה אס הימא לריבא מני
נמי וגבי סוכה המפולשת ומיהו לפי מה שפירשתי קשיא דמשמע פרק כל גגות (שם דף ק"א): דמפולשת מכשר נמי אב"י דאמר ליה רבא
לאב"י בלתי מצינן מחילה לאיסור והא סיקך ע"ג אכסדרה שיש לה פלימין כשרה ואלו השוה את פלימיה פסולה אמר ליה לרבי כשרה
לדיך סילוק מחילות היא והשתא יש לה פלימין דהתם לא הוה כ"ש לה פלימין דהכא דעל כרחק זההיא דהתם פליגי וחוה פי'
דשעמין דהתם לפי מה שפירש בקונטרס שם דסיקך על גבי אכסדרה שיש לה פלימין יש לה שמי דפנות ההלכתן לארבע ועשויה
כמבוי ונדופן שלישי קבועים עמודים צויות ויש להן טפח כשרה דתמן שמים ההלכתן ושלשית אפילו טפח ואפילו השוה את הפלימין
שבה שמי מחילות כחובה אלא מחילות הראשונות וגמלא פלימין עומדין בין ב' המחילות מכאן ומכאן אכסדרה
אין נראה כפסולה דאין לה אהל שמי מחילות לרדי כשרה ופי דפליגא על גבי מילתא דאפילו אין לה שום מחילה דאית לי פי התקרה יורד
וקוים דתם אכסדרה תחובין לו קורות מלמעלה מעמוד לעמוד שעליהן נותנין את התקרה והגן קורות יש להן פה דהיינו תקרה שאינה
עגולה אלא מרובעת ולדיך נמי דאמרת פסולה אין כאן מחילה לאיסור דהכא היינו טעמא שסילק מכאן את הפלימין ואת המחילות
הראשונות על ידי מחילות הללו ומעמידה על אלו לבדן והשתא על מה שחילק בקונטרס בין מפולשת לאיר החצר למפולשת לאכסדרה
ימא אהל לפי מה שפירשתי קשיא וירך לומר דשמי דפנות דהתם לכו מפולשות וזו כנגד זו אלא כמין גאם כדפריש' והפלימין
צמקום שלישי שם טפח וארבע פלימין לארבע וזוהי של אכסדרה שכן דרך להושיב קורות מעמוד לעמוד לצנות עליהם קמת
האכסדרה ואתן העמודים צולטין בראשי הדפנות צמקום טפח וכשהשוה פלימה שעשה מחילות אחרות כנגד אותן שמים כמין גאם
מכפנים לפלימין ואין נראה כחוק הסוכה ומ"מ לאב"י כשרה מכה פי התקרה אפילו ליכא מחילות כלל ומיהו פלימין דשעמין דפליגי
זהו באיך ליטנא מכה לבד לרין לאוקומי צמקום פלימין הרבה ואין שם מחילות כלל אלא הגן פלימין נעשית מחילות לסוכה מכה
לבד ואם באלו להשוותה להיא דעירובין וביש לה שמי מחילות הפלימין לזויות לריבין את לומר שיש לכל זה שמי פלימין סוכה
זה לזה בתוך שלש ואין צבובין טפח אלא מכה לבד וכ"ש דנחא ליה טפי טעמא דרבא דמגינן למימר דקסדר גמירי טפח בלא
לבד דלא אמרין לבד אלא למחילות שלימה ולא למחילה של טפח:

אכסדרה בבקעה, בפרק כל גגות (עירובין דף ק"א): פירש בקונטרס דנקט צבוקה משום דצבוקה היא אכסדרה פרוזה מארבע
רוחומיה ועומדת קרובה על ד' יחידות אהל צביר סתם אכסדראות סמוכות לבית או לתלך דופן הבית סותמה
מאחריה ומודה שמואל התם דירד וסותם וכו' כפי גרסתו דגרים צבליה כל גגות (שם דף ק"א): ומי אית ליה לשמואל פי תקרה יורד
וקוים ומשני כי לית ליה גבי אית ליה פירש שם בקונטרס כי לית ליה גבי' במקום שזרין לעשות ארבע מחילות בסמימת פי
תקרה כגון אכסדרה אהל גבי' אס הימא זה מחילה אחת כהלכתה ופי תקרה לשלש מחילות מכשר וקשיא דהא מוקמינן הכא אב"י כרב
ולעיל קאמר אב"י זההיא מודינא לך משום דהוה כמבוי מפולג אלמלא דאפילו בשמי מחילות לית ליה פי תקרה כ"ש היכא דליכא
כלל ואס באלו לחלק משום דאיסור בקעה דהתם כרמלית דרנן אס כן לרבא נמי ימא הכי ועוד פליגי ר' יהודה ורבנן בסוף כל
גגות (שם דף ק"א): גבי שמי מחילות כה"ר אי אמרין פי תקרה או לא וגבי צבוקה אמר רב פי תקרה אפילו בלא מחילות אס לא משום
זה מדאורייתא ויה מדרבנן ור"מ גרים איפכא וכן ר"ח כי לית ליה בשלש כלומר כשאין בו כי אס שלש מחילות והרביעית פרוזה במלואה
דסתם אכסדרה כך היא כדאמרין בשליה לא יתפור וכו' (דף ק"א): עולם לאכסדרה הוא דומה ורוח פנויה אינה מסובבת ואמר בהקומן
רבה (מנחות דף ט"ז): מפני מה נברא העולם כה"א מפני שדומה לאכסדרה שכל הרובה ללאת יא אהל בארבע כשש שם ארבע מחילות
בגון שיש צבועות שני לחיים ומשהו דליכא שם מחילה אע"פ שפרוזה ביתר מעשר אית ליה פי תקרה ורב אפילו פרוזה במלואה ואפי'
בשמי מחילות אית ליה פי תקרה ובלבד שלא יא מפולג דתקרין בשליה כל גגות (עירובין דף ק"א): גבי וכן שפירשתי דאמרת רוחות
מאי שגא מרוח אחת דאמרין פי תקרה יורד וסותם משתי רוחות נמי אמרין פי תקרה יורד וסותם ומשני רב כגון שפירן בקרן
זוהי (דקריין בללכסון והדמינא התם לעיל כההוא פירקא (דף ק"א): בית שחזו מקורה וחזו אינו מקורה גפנים כאן מותר לרוע כאן דאמרין
פי תקרה יורד וסותם אע"פ דליכא התם שם ד' מחילות אין לדמות כללם לשנת דאפילו פחות מותר לכללם כדאמרין פ"ק דעירובין (דף י"א):
והאי דנקט הכא צבוקה לפי ר"מ יש לפרש דנקט צבוקה שהוא מקום איסור טלטול דצבוקה היא כרמלית א"י משום דלאירי נמי באכסדרה
ש"ס. גבי שמי מחילות דהתם נמי אית ליה לרב פי תקרה ובלבד שלא יהא מפולג כדפרישתי ופי הוה נקט אכסדרה כבחצר דהיא משמע דויקא
כשיש לה שלש מחילות דסתם אכסדרה שחצר מושכת בכל אורך שחצר או כרוחב אלא שהיא עד אמצע החצר ופרוזה במלואה לפני:
אחוי

(א) עירובין (סנה) [א] ד"ג,
(ב) ויקן רש"י,
הגרות הב"ח
(א) תוס' ד"ה סיקך על
גבי וכו' וסנה משנה
היא לסיק נראה כי
פליגי שעיקרא סיקך על
גבי אכסדרה: (ב) בא"ד
לרדי כשרה דפליגא
על: (א) ר"ח אכסדרה
וכי שפירן בקרן וזית
וקריין בללכסון:

מוסף רש"י
אכסדרה בבקעה,
אכסדרה מקורה כנג חלק
עבולת עלו וחזו משפוט
והאי קריי שכלל הש"ס
ועירובין (כה) הכקעה
כרמלית, כדאמרין מילות
השבת (שבת ו'): ואכסדרה
זו פרוזה מדי רוחותיה
ועמד קרובה על ד'
יחידות ונשפין ד' קורות
מתוך יתד ועליהן מסבין
הספרין, ואתן הקורות קר
פי תקרה, והאי דנקט
צבוקה משום דצביר סתם
אכסדראות סמוכות להקף
בית או חצר, וחליבא מחילה
אחת או שמים ומודה
שמיא התם דמטלטלין
(עירובין כ"ב).